

บทคัดย่อ

ตัวเงินมีลักษณะเป็นตราสารเปลี่ยนมือที่สามารถโอนกันได้ง่าย มีความสะดวกรวดเร็ว และมีข้อยุ่งยากน้อย โดยลักษณะแห่งการใช้ตัวเงินในทางการค้าระหว่างประเทศแล้ว การออกตัวเงินก็ดี การโอนตัวเงินก็ดี อาจมีการออกตัวจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง และโอนตัวจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง จึงทำให้คู่สัญญาตามตัวสามารถเพิ่มจำนวนมากขึ้นจากการโอนเปลี่ยนมือในแต่ละครั้ง โดยคู่สัญญาต่างๆเหล่านั้นอยู่ภายในประเทศที่ต่างกันภายใต้ระบบกฎหมายตัวเงินที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีผลทำให้กฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องเกิดความสลับซับซ้อนต่อการพิจารณา กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ทรงตามตัวมีสิทธิที่จะไปเรียกร้องจากบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัว แต่บุคคลนั้นอยู่อีกประเทศหนึ่ง และอาจมีคู่สัญญาซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวคนอื่น ๆ อยู่ในอีกประเทศหนึ่ง ระบบกฎหมายตัวเงินของแต่ละประเทศที่เข้ามาเกี่ยวข้องอาจจะมีความขัดกันในการพิจารณาความรับผิดชอบของคู่สัญญาแต่ละคนจึงเกิดประเด็นว่าจะต้องนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศใดมาใช้บังคับ

ในต่างประเทศนั้นเนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายตัวเงินภายในของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอันก่อให้เกิดความสับสน และไม่แน่นอนกับผู้ที่ใช้ตัวเงินระหว่างประเทศ จึงได้มีการพยายามในการก่อให้เกิดเสถียรภาพในทางกฎหมายแก่นิติสัมพันธ์ในทางการค้าระหว่างประเทศโดยการสร้างให้มีระบบกฎหมายอันมีสภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสำหรับใช้บังคับกับตัวเงินระหว่างประเทศ โดยการจัดทำกฎหมายให้มีลักษณะเป็นเอกรูปและให้มีผลในกลุ่มประเทศภาคีสมาชิกของตน การดำเนินการดังกล่าวนั้นคณะกรรมการสิทธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ ได้ทำการร่างกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ (United Nations Convention on Internal Bills of Exchange and Internal Promissory Notes) หรือเรียกว่าอนุสัญญาเวียนนา

ปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้เป็นภาคีอนุสัญญาเวียนนาแต่อย่างใด ดังนั้นตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศที่ชาวไทยได้เข้าเป็นคู่สัญญาก็คงจะใช้หลักการขัดกันแห่งกฎหมายบังคับในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น เนื่องจาก บทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยยังไม่ครอบคลุมเกี่ยวกับการพิจารณากฎหมายที่จะใช้บังคับกับตัวเงินระหว่างประเทศ และในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ก็มิได้มีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับกฎหมายตัวเงิน การพิจารณาจึงต้องไปเทียบเคียงใช้บทบัญญัติในเรื่องอื่นๆ เช่น นิติกรรมสัญญา และหนี้ อันเป็นเพียงหลักเกณฑ์พื้นฐานโดยทั่วไป

จึงทำให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาหลายประการเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้บังคับกับตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการใช้หลักกฎหมายขัดกันกับตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน ระหว่างประเทศ โดยแบ่งเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความยุ่งยากในการใช้หลักกฎหมายขัดกันเพื่อค้นหากฎหมายที่ใช้บังคับ และปัญหาความแตกต่างของระบบกฎหมายตัวเงินของแต่ละประเทศ
2. ปัญหาเรื่องขอบเขตการใช้กฎหมายต่างประเทศในศาลไทย โดยแบ่งการพิจารณาเป็นเรื่องข้อจำกัดในการใช้กฎหมายต่างประเทศในศาลไทย และข้อพิจารณาเกี่ยวกับคำพิพากษา
3. ปัญหาการเลือกใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาอีกฝ่าย โดยการอาศัยหลักความศักดิ์แห่งการแสดงเจตนากำหนดกฎหมายที่จะบังคับกับคู่สัญญาไว้ล่วงหน้า
4. ปัญหาเรื่องความระงับแห่งมูลหนี้เดิม และมูลหนี้ตามตัว เนื่องกฎหมายตัวเงินในระบบคอมมอนลอว์ และซิวิลลอว์ มีแนวคิดแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหนี้ตามมูลหนี้เดิมและมูลหนี้ตามตัว ดังนั้นจึงส่งผลถึงปัญหาในเรื่องความระงับแห่งหนี้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำหรับประเทศไทยนั้น ถึงแม้การเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเวียนนาจะมีประโยชน์ในแง่ที่จะทำให้เกิดความชัดเจนต่อการมีหลักกฎหมายที่จะใช้บังคับกับตัวเงินระหว่างประเทศในประเทศไทยโดยไม่ต้องใช้หลักการขัดกันแห่งกฎหมายว่าด้วยสัญญาไปใช้บังคับกับตัวเงินซึ่งบางครั้งเกิดความไม่ชัดเจนและมีปัญหาถกเถียงกันได้ง่ายนั้น แต่จากการศึกษา ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเวียนนา เพราะถึงแม้จะมีข้อดีดังกล่าว แต่ก็อาจมีข้อเสียในแง่ที่ว่าบทบัญญัติบางมาตราของอนุสัญญาเวียนนาค่อนข้างขัดกับบทบัญญัติในกฎหมายไทย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการพิจารณาได้

ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยควรดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายบางประการในส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายขัดกันที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายสารบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยตัวเงินระหว่างประเทศ กล่าวคือ แก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 โดยให้มีหลักเกณฑ์ว่าการพิจารณากฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญานั้นไม่ใช้บังคับกับตัวเงินระหว่างประเทศ และการพิจารณาปัญหาว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายที่เกิดจากตัวเงินระหว่างประเทศนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติเกี่ยวกับตัวเงินระหว่างประเทศในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งควรแก้ไขเพิ่มเติมไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการกระทำต่างๆ ตามตัวในแต่ละกรณี